

ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ಶಿವಯೋಗೇಪ್ಪ ಬಿರಾದಾರ*

*ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರಗಿ.

Abstract:

ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಉಪಾಸನಾ ಸಾಧನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ. ನಿರಾಕಾರ ದೇವನನ್ನು ಮನುಷ್ಯರ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸದೆ ವಿಶ್ವದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನಾಗಿ ಕೊಟ್ಟವರು ಮಹಾಗುರು ಬಸವಣ್ಣನವರು. ಜಗತ್ತಿನ ಮತ್ತಾವ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರದ ದೇವನನ್ನು ವಿಶ್ವದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಿರಾಕಾರವಾದ ವೇಳೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕಾರವಾದ ಗಡಿಯಾರವು ಸಾಧನಗುವಂತೆ ನಿರಾಕಾರವಾದ ದೇವನನ್ನು ಅರಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಸಾಕಾರ ಕುರುಹು. ಇದು ಯಾವುದೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲ, ಪ್ರಾಣಿಯ ಮೂರ್ತಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ಗುಡಿಯಲ್ಲಿನ ಲಿಂಗದಂತೆ ಪೌರಾಣಿಕ ಶಿವನನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುವುದು ಅಲ್ಲ. ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನ ಶರೀರವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಗೋಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಇರುವದರಿಂದ ಆ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಗುರುತಾಗಿದೆ.

Keywords: ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮ, ಬಸವಣ್ಣ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ, ಲಿಂಗಧಾರಣೆ, ನಿರಾಕಾರ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಮುಖ ಚಿಹ್ನೆ ಎಂದರೆ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆದರ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅವಲೋಕಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಋಗ್ವೇದದ ಒಂದು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಇರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

“ಪವಿತ್ರಂ ತೇ ವಿತತಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ತೇ ಪ್ರಭುರ್ನಾತ್ರಾಣಿ ಪರ್ಯೇಷಿ ವಿಶ್ವತಃ

ಆತಪ್ತನೂರ್ಪ ತದಾನೋ ಅಶ್ನುತೇ ಶೃತಾಸ ಇದ್ಧ ಹಂಸ್ತತ್ಸಮಶತೇ”

ಎಂಬ ಮಂತ್ರವು ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯನ್ನು ಭೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ತತಿ ಎಂದರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಶಿವನೆ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ರೂಪವಾದ ಲಿಂಗವು ‘ಬ್ರಹ್ಮಣ್’ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಸೂಚಿತವಾಗಿದ್ದು ಅದು ನಿತ್ಯವು ಶುದ್ಧವೂ ಪವಿತ್ರವೂ ಆಗಿದ್ದು ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಸದಾ ಧರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆ ಲಿಂಗವು ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿದೆ. ಮಾನವರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವಂತಹದ್ದು. ಯಾರ ಶರೀರವು ದೀಕ್ಷಾತ್ರಯಗಳಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹವರು ಪರಶಿವನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಶಿವನಿಗೋಸ್ಕರ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುವವನು

Please cite this article as: ಶಿವಯೋಗೇಪ್ಪ ಬಿರಾದಾರ. (2023). ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್ಫೋರ್ಮೇಟಿವ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 1(6), 37-41.

‘ತಪ್ಪತನು’ವೆಂತಲೂ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿದವನು. ‘ಅತಪ್ಪತನು’ ಎನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪರಿಪಕ್ವವಾದ ಅಂತಃಕರಣವುಳ್ಳವನು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

“ಈ ವೇದ ಮಂತ್ರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ವಾಸೋಕ್ತ ಲಿಂಗಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದ್ದು ಈ ಮಂತ್ರವೇ ಪುರಾಣೋಕ್ತಿಗೆ ಮೂಲ ಆಕಾರವಾಗಿದೆ”

ಋಗ್ವೇದದ ಮತ್ತೊಂದು ಮಂತ್ರವೂ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಪರವಾಗಿದೆ. ಆ ಮಂತ್ರವು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ

“ಆಯಂ ಮೇ ಹಸ್ತೋ ಭಗವಾನ್ ಆಯಂ ಮೇ ಭಗವತ್ತರಃ |

ಆಯಂ ಮೇ ವಿಶ್ವಭೇಷಜೋಽಯಂ ಶಿವಾಭಿಮರ್ಶನ |

ಆಯಂ ಮಾತಾ ಆಯಂ ಪಿತಾ ಆಯಂ ಜೀವಾತುರಾಗಮತ್

ಇದಂ ತನ ಪ್ರಸರ್ಪಣಂ ಸಂಬಂಧವೇಹಿ ನಿರೀಹಿ ||⁵

ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶಬ್ದವು ಕೇವಲ ಪರಶಿವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆಕಾರನು ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರೋಪನಿಷತ್ ಮತ್ತು ಹರಿವಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್, ರುದ್ರ, ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರ ವ್ಯಕ್ತಭದ್ವಜ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಒಂದೇ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ‘ಆಯಂ ಭಗವಾನ್’ ಎಂದರೆ ಲಿಂಗರೂಪಿಯಾದ ಶಿವನೆಂದರ್ಥ ಶಿವನು ನನ್ನ ಹಸ್ತಗತನು ಅರ್ಥಾತ್ ನನ್ನ ಕರಪೀಠವನಲಂಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಲಿಂಗವು ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಿಭೂತವೆಂದು ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ಏವಂಹಸ್ತಾದೌ ಲಿಂಗಧಾರಣಂ ವಿಧಾಯ ತಸ್ಯ ಲಿಂಗಸ್ಯ ಸೃಷ್ಟಾದಿ

ಕರ್ತೃತ್ವೇನಾರ್ಥವಾದಃ ಕ್ರಿಯತೇ! ತತ್ರ ಆಯಂ ಮಾ ಆಯಂ ಪಿತಾ

ಇತಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ಅಭಿದೀಯತೇ”

ಋಜುರ್ವೇದದ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. “ನಿಧನಸತಯೇ ನಮಃ ನಿಧನಪತಾಂತಿಕಾಯ ನಮಃ | ಊರ್ಧ್ವಾಯ ನಮಃ ಊರ್ಧ್ವಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ | ಹಿರಣ್ಯಾಯ ನಮಃ ಹಿರಣಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ | ಸುವರ್ಣಾಯ ನಮಃ | ಸುವರ್ಣ ಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ | ದಿದ್ಯಾಯ ನಮಃ ದಿವ್ಯ ಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ | ಭವಾಯ ನಮಃ | ಭವಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ| ಶರ್ವಾಯ ನಮಃ ಶರ್ವಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ | ಏಕತ್ವೋಮಸೇ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಸರ್ವಲಿಂಗಂ ಸ್ಥಾಪಯತಿ ಪಾಣಿ ಮಂತ್ರಂ ಪವಿತ್ರಂ ||⁵

“ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲಾಂತರ್ವರ್ತಿಯಾದ ಉಮಾ ಸಹಿತನಾದ ಪರಶಿವನ ಪವಿತ್ರವಾದ ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಲಾದ ಹತ್ತು ಬಗೆಯ ಲಿಂಗಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಕರಕಮಲದಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸುವ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಶ್ರೀ ಗುರುವು ದೀಕ್ಷಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ” ಎಂಬುದು ಮೇಲಿನ ಮಂತ್ರದ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಈ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯು ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿದೆ ಲಿಂಗಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಈ ಮಂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ”.⁶

ಶ್ರೀ ಶಿವಯೋಗಿ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಕುರಿತು. ಪರಮ ಪರಿಚ್ಛೇದದ ಲಿಂಗನಿಷ್ಣಾಸ್ಥಲಮ್‌ದಲ್ಲಿ-

“ಲಿಂಗೇ ಯಸ್ಯ ಮನೋ ಲೀನಮ್”

ಲಿಂಗಸ್ತುತಿಪಠಾ ಚ ವಾಕ್ |

ಲಿಂಗಾರ್ಚನ ಪಠೌ ಹಸ್ತಾ

ಸ ರುದ್ರೋ ವಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ”

ಯಾವಾತನ ಮನಸ್ಸು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ಮಯವಾಗಿರುವುದೋ ಯಾವಾತನ ವಾಣಿಯು ಲಿಂಗವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ಮಯವಾಗಿರುವುದೋ ಮತ್ತು ಯಾವಾತನ ಹಸ್ತಗಳು ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತವಾಗಿರುವವೋ ಅಂತಹವನು ರುದ್ರನೇ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ.

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿ ಅಪರೂಪವಾದದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವಚನ ಚಳುವಳಿ ಸಮಾರಂಭದ ಯಾವದೇ ಒಂದು ಮುಖದ ದೋಷಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ಅವುಗಳ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಅಂತಹ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳೆಂದರೆ ಘಟ್‌ಸ್ಥಾಲಗಳು, ಪಂಚ ಆಚಾರಗಳು, ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ವಿಷಯಗಳು ಅವು ಯಾವವುವೆಂದರೆ? ಗುರು ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ, ವಿಭೂತಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಮಂತ್ರ, ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಇದರ ಕುರಿತು ಶರಣರು ರಚಿಸಿದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು ಇವರಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಒಂದು ವಚನ ನೋಡುವುದಾದರೆ -

“ಉಳ್ಳವರು ಶಿವಾಲಯ ಮಾಡಿಹರು

ನಾನೇನ ಮಾಡುವೆ ಬಡವನಯ್ಯ

ಎನ್ನ ಕಾಲೇ ಕಂಬ ದೇಹವೇ ದೇಗುಲ

ಶಿರ ಹೊನ್ನ ಕಲಶವಯ್ಯಾ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ

ಕೇಳಯ್ಯಾ ಸ್ಥಾವರಕೃತಿವುಂಟು ಜಂಗಮಕೃತಿವಿಲ್ಲ”

ಕಂದಾಚಾರ ಸುಲಿಗೆ ಶೋಷಣೆಯ ಮೂಲವಾಗಿದ್ದ ಗುಡಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ ಬಸವಾದಿ ಶರಣರು ದೇವರ ಅಸ್ಥಿತ್ವವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ವೃತ್ತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಪತನ ಹೊಂದುವ ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ಅದರೊಂದಿಗೆ ನಶಿಸಿ ಹೋಗುವ ದೇವ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ದೇಹವನ್ನೇ ದೇಗುಲವನ್ನಾಗಿಸಿದರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಾದ ನಿರಾಕಾರ ರೂಪದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಿ ಚುಳುಕಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನಾಗಿಸಿ ಭಕ್ತನ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು.

ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿರಾಟರೂಪ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುವ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನ.

“ಜಗದಗಲ ಮುಗಿಲಗಲ, ಮಿಗೆಯಗಲ ನಿಮ್ಮಗಲ

ಪಾತಾಳದಿಂದವೆ ಅತ್ತತ್ತ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಚರಣ

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಿಂದವೆ ಅತ್ತತ್ತ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಮುಕುಟ

ಆಗಮ್ಯ ಅಗೋಚರ ಅಪ್ರತಿಮ ಲಿಂಗವೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಯ್ಯಾ

ಎನ್ನ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಚುಳುಕಾದಿರಯ್ಯಾ ||⁹

ದೇವರ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ವಚನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಪದ ಬಳಸಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಲಿಂಗ ಒಂದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಶಬ್ದ ಲಿಂಗ ಮೂಲ ವಸ್ತು ಅದು ದೇವರ ಸಂಕೇತ ಕೂಡ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಈ ವಿಶ್ವದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಒಂದು ಮೂಲವಸ್ತು ಇದೆ. ಅದೇ ದೇವರು ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಸವಾದಿ ಶರಣರು ದೇವನಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವ ಧೈರ್ಯವಂತರಾಗಿದ್ದರು. ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯ ಹೊಂದಿ ಲಿಂಗ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ ನಾನು ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದರು. ಶರಣ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ

ಏಕೆನ್ನ ಬಾರದ ಭವಂಗಳಲ್ಲಿ ಬರಿಸಿದೆ?

ಏಕೆನ್ನ ಘೋರ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರಿಸಿದೆ?

ಏಕೆನಗೆ ಕರುಣಿಸಲೊಲ್ಲದೆ ಕಾಡಿದೆ? ಏಕೆ ಹೇಳಾ

ಎನ್ನ ಲಿಂಗವೆ? ಆನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪೇನು?

ಸಾಕಲಾಗದೆಂದು ಅಕ್ಕೊತ್ತಿ ನೂಕಿದಡೆ ಏಕೆ ನಾ

ನಿಮ್ಮ ಬಿಡುವೆ ಶಂಭುಜಕ್ಕೇಶ್ವರಾ?¹⁰

ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಾದರೂ ಏನು? ನನ್ನ ಸನ್ನೆ ಈ ಅಂಗವನ್ನು ಬರಬಾರದ ಭವಂಗಳಲ್ಲಿ ಬರಿಸಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸಿದಿ ನಾ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಾದರೂ ಏನಿತ್ತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಘನಘೋರ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೆಣ್ಣು, ಹೊನ್ನು, ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮೋಹವನ್ನಿರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗಿಸಿದಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆ ತೋರಿಸದೇ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸಿ ಪರದಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವೇ ಏಕೆ? ನಾನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಾದರೂ ಏನು? ನನ್ನನ್ನು ಸಾಕಿ ಸಲಹಲಾಗದೇ ಅತ್ತ ಹೋಗೆಂದು ನೂಕಿದರೂ ನಾ ನಿನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ದೂರ ಹೋಗಲಾರೇನು ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನೊಳಗಿರಿಸಿಕೋ ಎಂದು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯ ಹೊಂದುತಾ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಇದರಿಂದ ಲಿಂಗ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ ಅಂಗ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ ಎರಡು ಒಂದೇ ಅಂಗವೇ ಲಿಂಗವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿದೆ. ಲಿಂಗದ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಮರಸ್ಯ ತೊರುವ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ನಿಲುವು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಕೊನೆಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಬಾಬಣ್ಣ ಪೈ (ಅನು.) (1961). ಕನ್ನಡ ಋಗ್ವೇದ-ಭಾಗ 2. ಲಲಿತ ಬಿ ಪೈ ಮೆಮೋರಿಯಲ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್. ಪು.ಸಂ.294
2. ಮಂಜುನಾಥನ್ ಜಿ.ಜಿ. (1997). ಗುರುಲಿಂಗದೇಶಿಕ ವಿರಚಿತ ಲಿಂಗಪುರಾಣಂ. ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ. ಪು.ಸಂ. 1079

3. ಪೂರ್ವೋಕ್ತ-1, ಪು.ಸಂ. 349
4. ವ್ಯಜವಲ್ಲಭ ದಿವೇದಿ. (1998). ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರ ವಿರಚಿತ ಲಿಂಗಧಾರಣ ಚಂದ್ರಿಕೆ. ಶೈವ ಭಾರತಿ ಭವನ. ಪು.ಸಂ. 153.
5. ಸುಬ್ರಮಣಿಯ ಶರ್ಮಾ. (2005). ಯಜುರ್ವೇದ ತೈತ್ತಿರಿಯಾರಣ್ಯಕ. ಬನರ್‌ಸಿದಾಸ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್. ಪು.ಸಂ. 10-16
6. ಪೂರ್ವೋಕ್ತ-2,
7. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಪ್ಪ ಎಸ್.ಆರ್. (ಮೂ.) ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು. (2011). ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿ ಪಾರಾಯಣ ಗ್ರಂಥ. ಶೈವಭಾರತೀ ಶೋಧ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಮ್. ಪು.ಸಂ.201
8. ಹೆಂಡಿ ಬಿ.ಬಿ (2003). ಬಸವೇಶ್ವರ. ಬಸವೇಶ್ವರ ಪೀಠ, ಡಾ. ಆರ್.ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿವಿ. ಪು.ಸಂ.49
9. ಮುನಿವೆಂಕಟಪ್ಪ (2019). ಶರಣಧರ್ಮ ಚರಿತ್ರೆ- ಭಾಗ 3. ಮಣಿ ಪ್ರಕಾಶನ. ಪು.ಸಂ.136.
10. ಪ್ರದೀಪಕುಮಾರ ಹೆಬ್ಬಿ. (2016). ಶಿವಶರಣೆಯರು ಮತ್ತು ಅವರ ವಚನಗಳು. ಸಿಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ. ಪು.ಸಂ.449